

Kamu Destekleri ve İşgücünün Niteliği Üzerine Girişimcilerin Görüşlerinin Değerlendirilmesi: Güney Marmara Örneği

Sedat MURAT*
Bünyamin BACA**
Özgür TOPKAYA***

ÖZET**:** Yeni işletme kurma süreci olarak nitelendirilen çağdaş girişimcilik anlayışı ekonomilere dinamizm kazandıran önemli bir faktördür. Dolayısıyla ekonomilerde girişimciliğin bir ölçütünü de yeni işletmeler oluşturmaktadır. Güney Marmara, sahip olduğu sosyo-ekonomik yapısı ile gelişim potansiyeli yüksek bir bölge olarak öne çıkmaktadır. Çanakkale ve Balıkesir İllerini kapsayan Güney Marmara Bölgesi'nde girişimciler ekonomik faaliyetlerde bulunarak ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır. Çalışmada Güney Marmara'da faaliyet gösteren işletmelerin yapısı, girişimcilerin işgücünün niteliği ve kamunun sağladığı girişimcilik destekleri ile ilgili görüşleri üzerine bir alan araştırması yürütülmüştür. Çalışma sonuçlarına göre Güney Marmara'da faaliyet gösteren girişimcilerin istihdam yaratma yönelimleri yüksek ve kamunun sağladığı desteklerden memnun oldukları ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Güney Marmara, İstihdam, Girişimcilik Destekleri...

Investigation of Entrepreneurs' Opinions About the Characteristics of Labor Force And State Support For Entrepreneurship: The Case of South Marmara Region

Abstract: Contemporary entrepreneurship concept is described as the process of creating new businesses and this is an important factor that gives economies dynamism. Therefore, entrepreneurship activities

* Prof. Dr., İstanbul Üniversitesi, İktisat Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

** Doç. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Bölümü

*** Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

**** Bu çalışmada kullanılan istatistikî veriler Özgür Topkaya'nın 2013 tarihli "İstihdama Katkısı Bakımından Girişimcilik: Güney Marmara Örneği", İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Doktora Tezi'nden alınmıştır.

of an economy can be inferred from the existing new businesses. South Marmara Region comes fore with its socio-economical structure that has high potential of development. Entrepreneurs in the region that consists of Balıkesir and Canakkale provinces conduct entrepreneurship activities and contribute greatly to the national economy. The study aims to explore business formation, opinions of entrepreneurs about labor force characteristics and state support for entrepreneurship in South Marmara Region by conducting a field study. The study reveals that entrepreneurs in the region have high levels of employment orientation and satisfied with the support given by the state.

Key Words: Entrepreneurship, South Marmara Region, Employment, Entrepreneurship Support...

Giriş

Girişimcilik bireylerin sürekli olarak ekonomik fırsatları belirledikleri, bunları geliştirerek, üreterek, malları ve hizmetleri satarak değerlendirdikleri dinamik bir süreçtir. Bu süreç kendi kendine yetebilme, risk alma kapasitesi ve kendini bu işe adanma gibi nitelikleri gerektirmektedir. Joseph Alois Schumpeter'e göre girişimcilik yenilikçiliğin ve genel olarak ekonomik kalkınmanın itici gücünü oluşturmaktadır (Vivarelli, 2013:3). Girişimciliğin yeni işletme kurma süreci olarak tanımlanması; 1980'li yıllara kadar süren sanayileşmenin ve ekonomik büyümenin yığın üretime dayandığı görüşünün yıkılarak ekonomide dinamizmin küçük ve orta büyüklükteki işletmeler tarafından sağlandığı görüşünün kanıtlanmasına dayanmaktadır. Günümüzde girişimciler ekonomik yapıda önemi her geçen gün artan bir yere sahip bulunmaktadır.

Neredeyse tüm gelişmiş ülkelerde devletler, yeni bir işletme kurma ve onu geliştirme şeklindeki girişimsel aktivitelerin, ekonomilerinin yeni iş yaratma, işsizliğin azaltılması, yenilikçilik, ekonomik ve sosyal seyyaliyet sağlaması fonksiyonlarına olumlu katkı sağladığı görüşüne sahip bulunmaktadır. Devletlerin girişimcilik ve KOBİ'lere yönelik politikaları genellikle girişimsel sürecin çeşitli aşamalarında müdahalede bulunarak girişimci arzını ve bazı durumlarda da girişimcilerin niteliklerini artırma şeklindedir. Makro ve mikro-ekonomik düzeyde olmak üzere iki grup politika aracı kullanılmaktadır. Makro-ekonomik düzeyde kullanılan politika araçları altyapı, yeterli eğitim, esnek işgücü piyasaları ve ar-ge çalışmalarına destektir. Mikro ekonomik düzeyde kalan ve doğrudan bireysel girişimcilere ya da işletmelere yönelik olarak sağlanan politika araçları ise; bilgi, tavsiye ve finansman kaynaklarına kolay erişim şeklindedir (Lundsröm et al., 2013:3). Girişimcilik yerel ve ulusal ekonomik büyümeyi sağlamaktadır. Buna rağmen, devlet politikalarının girişimcilik faaliyetleri için uygun

bir ortam sağlamadaki yeterliliği tam olarak ölçülememektedir (Chatterji, et al., 2013:26).

Devletin sağladığı imkanlardan girişimcilerin hangi ölçüde faydalandıklarının tam olarak açıklanabilmesi için girişimcilerin görüşlerinin alınması önem taşımaktadır. Bu noktada ortaya konacak bilimsel çalışmalar ile girişimcilerin kamunun sağladığı imkanlardan ne ölçüde tatmin olduklarının bilinmesi sağlanmaktadır.

Küresel ekonomik krizin etkilerinin hissedildiği 2009-2011 döneminde Türkiye’de girişimcilere yönelik destekler artarak devam etmiştir. Türkiye’nin KOBİ’lere yönelik olarak 2010-2011 yıllarında sağladığı kredi desteği tüm OECD ülkeleri arasında en yüksek seviyede gerçekleşmiştir. 2007 yılı yüzdeleri ile karşılaştırıldığında Türkiye’nin 2011 yılında sağladığı kredi desteğinde %115’lik bir artış gerçekleştirmiştir (OECD, 2013:23).

Diğer yandan ekonomik büyümenin mekansal boyutunun varlığı yadsınamaz bir gerçektir. Örneğin günümüz bilgi toplumunda bölgeler arasında fonksiyonel uzmanlaşma bulunmaktadır. Bu durum yeni ürün icat etme ve yaratma bir yanda, pür üretim yapan bölgeler diğer yanda olacak şekilde bölgesel ayrışmalara yol açmaktadır. Vasıflı işgücü gibi yüksek düzeyde bilgi temelli üretim faktörlerine sahip bölgelerde ar-ge ve yenilikçilik faaliyetleri gerçekleştirilirken, sanayinin üretim talebini karşılayabilecek şekilde kendini adapte etmiş bölgelerde ise üretim faaliyetleri gerçekleştirilmektedir. Üretim bölgelerinde düşük ücretle çalışan vasıfsız bireyler bulunmaktadır. Sonuç olarak farklı uzmanlaşma, bölgeler arasında farklı büyüme oranlarının ortaya çıkmasına yol açmaktadır (Audretsch et al., 2012:380).

Türkiye, Avrupa Birliği’ne üyelik müzakereleri çerçevesinde Birliğe üye ülkelerin yükümlülüklerini yerine getirmeye çalışmaktadır. Bu bağlamda istatistiki bölge birimleri sınıflaması olarak adlandırılan sınıflamayı TÜİK ve DPT 2001 yılı içerisinde hazırlamış ve Bakanlar Kurulu’nun 2002/4720 sayılı kararı ile 22 Eylül 2002 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlamıştır. Bölgesel düzeyde yürütülen ekonomik kalkınma çalışmaları çerçevesinde; düzey 1 olarak 12; düzey 2 olarak 26 ve düzey 3 olarak (iller) 81 istatistiki bölge oluşturulmuştur (Taşkan, 2006:1-5). Düzey 2 sınıflandırması, Balıkesir ve Çanakkale İllerini, Güney Marmara Bölgesi olarak gruplandırmıştır. Güney Marmara Bölgesinin sahip olduğu üretim faktörleri girişimciler tarafından fırsatlara dönüştürülerek kullanılmaktadır.

Çalışmanın bundan sonraki kısmını girişimciliğin kavramsal ve teorik çerçevesi oluşturmaktadır. Ardından, Güney Marmara Bölgesi’nde faaliyet gösteren girişimcilerin işgücünün niteliği ve kamunun sağladığı hizmetler üzerine görüşlerinin araştırılmasına yönelik anket çalışmasının sonuçları ve değerlendirme kısmı yer almaktadır.

Girişimcilik Kavramı

Girişimcilik geniş bir literatüre sahiptir. Ancak girişimcilik kavramı üzerine dönemler ve akademisyenler arasında tam olarak üzerinde uzlaşmış bir tanım bulunmamaktadır (Cullen et al., 2013:3). Girişimcilik kavramının günümüzdeki temellerini atan iktisatçılar Richard Cantillon, Anna Robert Jacques Turgot, Jean Baptiste Say ve Schumpeter'dir. Bu iktisatçılar girişimciyi tanımlamışlardır. Cantillon; girişimciyi risk alan ve meşru yollardan kar elde eden kişi olarak, Turgot ve Say; değer yaratmak üzere üretim faktörlerini elde eden ve onları organize eden kişi olarak, Schumpeter serbest piyasa ekonomisinin içine düştüğü çıkmazları aşmasını mümkün kılan yenilikçilik işlevini yerine getiren kişi olarak tanımlamıştır (Bruyat, 2000:167). Ayrıca girişimci ekonomik sistemde değişime yol açan aktördür (Audretsch, 2012:757). Joseph Schumpeter, 1911 yılında girişimciliği “bir iş stratejisi tasarlayıp uygulamada ya da yeni bir işletme kurmada risk ve sorumluluk alarak eyleme geçme” şeklinde tanımlamaktadır (Klapper, 2008:130).

Girişimciliğin kavramsal çerçevesi içerisinde üç nokta öne çıkmaktadır. İşletme sahipliği veya bir firmanın faaliyetlerinin yürütülmesi şeklinde bir niteliği bulunmaktadır. Risk ve belirsizlik ise ikinci bir nitelik olarak öne çıkmaktadır. Bu iki nitelik ücretli çalışanları işletme sahiplerinden ayırırken, üçüncü bir nitelik olarak yenilikçilik ise girişimcileri işletme sahiplerinden ayrı bir gruba yöneltmektedir (Low et al., 2013:8).

Girişimciliğin kavramsal çerçevesi içerisinde yer verilen bir diğer kavram ise fırsattır. Fırsatlar olmaksızın girişimciliğin gerçekleşmesi mümkün değildir. Potansiyel bir girişimci çok yaratıcı ve çok çalışkan olabilir ancak piyasada değerlendirebileceği bir fırsat yoksa, girişimcilik faaliyetleri ortaya çıkamaz (Short et al, 2010:40). Risk, belirsizlik ve fırsatların değerlendirilmesi girişimciliğin doğası gereğidir. Schumpeter girişimcilikte yenilikçilik faktörünü vurgulamıştır. Ancak çağdaş girişimcilik kavramı tamamen yeni işletme kurma süreci ve ekonomide dinamizmin sağlanması üzerine odaklanmaktadır.

Literatür Taraması

Girişimcilik ve yenilikçiliğin bölgesel ekonomik büyüme üzerine etkileri, yeni işletmeler ve yenilikçilik arasında ilişki kurma konusunda önemli çalışmalar bulunmaktadır. Ayrıca bu çalışmalar neticesinde girişimcilik faaliyetlerinin ekonomide artırılması için ulusal ve yerel düzeyde yürütülen politikalar ve programlar oldukça yaygın bir konudur (Low et al., 2013:2). Girişimciliğin ekonomik büyüme üzerine rolü önemli bir araştırma alanını oluşturmaktadır. Günümüzde girişimcilik ve ekonomik büyüme arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmalar küçük ve yeni işletmeler üzerine odaklanmaktadır. Schumpeter 1942'de büyük işletmelerin radikal yenilikler ortaya çıkararak ekonomik ve sosyal kalkınmanın itici gücü olduklarını öne sürmüştür. Bu görüşe sahip iktisatçılar ekonomik büyümenin büyük işletmeler tarafından sağlandığı görüşünü geleneksel

olarak sürdürmüşlerdir. Ancak küçük işletmeler ve yeni kurulan işletmeler ekonomik büyümede ve özellikle iş yaratma sürecinde önemli rol oynamaktadırlar. Küçük işletmelerin daha yenilikçi oldukları literatürde yer alan çalışmalar ile de kanıtlanmıştır. Yeni işletmeler ekonomik dinamikleri harekete geçirmektedirler (Qian, 2013:559-587). 1981 yılında David Birch'ün çalışması ile küçük işletmelerin Amerika Birleşik Devletleri'nde (ABD) iş yaratımı sürecinde başı çektikleri ortaya çıkmıştır (Audretsch, 2013:90).

Yeni işletmeler ve geleneksel işletmelerin girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik büyüme üzerine etkileri yenilikçilik faaliyetleri ve yeni iş yaratılması süreci şeklinde ortaya çıkmaktadır. İşletme ölçeklerinin ve ekonomide faaliyet gösterdikleri sürelerin göz önünde bulundurularak girişimcilik faaliyetlerinin değerlendirilmesi konusunda literatürde birçok çalışma mevcut bulunmaktadır.

Bu konuda David Birch tarafından 1979, 1981 ve 1987 tarihlerinde ABD'de yürütülen ilk çalışmalar özel sektördeki istihdam taleplerin çoğunun küçük işletmeler tarafından yaratıldığı yönündedir (Haltiwanger et al., 2010:1). Amerikan, işletme istihdam dinamikleri veritabanı; Amerika'da KOBİ tanımına göre orta büyüklükte işletme olarak anılan 500 ve altı çalışana sahip işletmelerin net istihdam sağlayan işletmeler arasında üçte ikilik orana sahip olduğu ortaya koymaktadır. Ancak aynı veritabanı ABD'de işletmelerin %99.5'inin KOBİ olduğunu ve özel sektördeki toplam istihdamın %54.5'ini oluşturduğunu ortaya koymaktadır (Clayton et al., 2013:3).

Girişimcilikte ölçek ve yaş kriterleri ile örgütsel yapı bakımından işletmeler arasında karşılaştırma yapılmaktadır. KOBİ'ler ve büyük işletmeler arasında örneğin yenilikçilik faaliyetleri bakımından karşılaştırmalar gerçekleştirilmektedir. Yaş kriteri ise, işletmelerin örgütsel yapıları içerisinde girişimcilik ile ilgili karşılaştırma yapılan bir diğer sınıflandırmadır. En fazla kullanılan yaş kriteri, işletmenin yeni olması ve kendi sektöründe daha önceden kurulmuş işletmelere göre belirli bir faktöre göre karşılaştırılmasıdır (Audretsch, 2012a:757). Örneğin istihdam ettiği kişi bakımından farklılıkların aranmasıdır.

Yukarıda bahsi geçen çalışmalar ile girişimcilik faaliyetlerinin yeni işletmeler ve geleneksel işletmeler olarak adlandırılabilen 5 yaşın üzerindeki işletmeler ayrıca büyük ölçekli işletmeler ile KOBİ'ler arasında karşılaştırılmasına gidilmiştir. Bunun yanı sıra literatürde girişimcilerin görüşleri üzerine yapılan çalışmalar genellikle girişimcilerin motivasyonları, çeşitli konulardaki farkındalıkları ve görüşlerinin araştırılması şeklinde yürütülmektedir.

Jordan Klein 2010 tarihli çalışmasında San Fransisco Kentinde Küçük İşletmelerin ve Girişimcilerin ihtiyaçlarının değerlendirilmesi üzerine bir çalışma yürütmüştür. Çalışmada kullanılan veriler 2009 yılının sonu ve 2010 yılının başlarında 29 paydaş ile derinlemesine mülakat, 175 katılımcı ile anket ve düzenlenen toplantıları içermektedir. Çalışma sonuçlarına göre girişimciler; küçük ölçekli işletmeler için teknik yardımların arttırılmasını, kredi imkanlarının genişletilmesini, ticaret olanaklarının ve gerekli fiziksel şartların iyileştirilmesini ve

ekonomik kalkınma için çalışan kurumlar ile ilişkilerin güçlendirilmesini istemişlerdir (Klein, 2010:4).

Jan Lichtarski ve Czeslaw Zajac 2010 tarihli çalışmalarında Polonyanın aşağı Silesia bölgesinde yer alan KOBİ'lerde 2007-2008 tarihinde yürüttükleri bir araştırma projesini yer vermektedirler. Yazarlar girişimcilerin ve işletme yönetimlerinin işletmede ortaya çıkan problemleri çözmeye yönelik fırsatları fark etme eğiliminde olduklarını ve girişimcilerin yürüttükleri faaliyetlerin muhtemel sonuçları hakkında oldukça dengeli ve rasyonel fikirlere sahip olduklarını ileri sürmektedirler (Lichtarski et al., 2010:139).

Dagmar Bednarova 2011 tarihli çalışmasında Çek Cumhuriyeti'nin Güney Bohemia Bölgesi'nde KOBİ girişimcilerinin yürüttükleri faaliyetlerdeki zayıf yönlerini tespit etmeye çalışmaktadır. Bu zayıflıkların ortadan kaldırılmasının; KOBİ'lerin gelecekteki gelişmelerinin daha sağlıklı olmasına yol açacağı ileri sürülmektedir. KOBİ girişimcilerinin stratejilerini formüle etmeleri, işletmeler arasında işbirliği olanakları üzerine farkındalıklarını arttırmaları ve KOBİ'lere yönelik ticaret odası tarafından yürütülen destek programlarının etkin kullanımı temel bulgular olarak çalışmada yer almaktadır (Bednarova, 2011:63).

S.N. Arjun Kumar 2012 tarihli çalışmasında Hindistan'ın Andhra Pradesh Şehrinin Mahabubnagar Bölgesi'nde küçük ölçekli sektörlerde girişimsel ruh ve girişimcilerin motivasyonları üzerine bir çalışma yürütmüştür. Yazar çalışmasında girişimcileri motive eden faktörler üzerine birincil veri toplama yöntemlerinden anket ve ikincil veri toplama yöntemlerinden istatistiki veritabanlarından derleme şeklinde iki yöntem kullanmıştır. Çalışmanın bireysel motivasyonel faktörler kısmında başkaları için iş yaratma 9 faktör arasında 6. sırada yer almıştır. 1 numarada daha fazla gelir elde etme yer almaktadır. Devlet teşvikleri sıralamasında ise bölgesel ya da mekansal büyüme farklılıklarını ortadan kaldıracak faktörler sıralanmıştır. Girişimcilerin bir çoğu herhangi bir teşvik kullanmadan işletmelerini kurduklarını ortaya koymuşlardır. Bunu takiben 2. sırada satış vergisi teşviği, enerji teşviği ve mali teşvikler yer almaktadır (Kumar, 2012:171).

Dany Miller ve Cyrille Sardais 2013 tarihli çalışmalarında 6 aydır faaliyetleri kötüye giden işletmeleri yöneten girişimcilerin davranış tarzlarını nitel analiz yöntemlerinden birisi olan yazılı derinlemesine mülakat yöntemiyle analiz etmeye çalışmaktadırlar. Yazarlar çalışmalarında girişimcilerin eş zamanlı olarak iyimser ve realistik ve istikrarlı ve çevresine hemen uyum sağlayabilen kişiler olduklarını ifade etmektedirler (Miller et al, 2013:1).

Araştırmanın Amacı

Girişimciliği destekleyen kamu politikalarının küresel anlamda artmakta olduğu yönünde eğilimler bulunmaktadır. Birçok devlet girişimciliğin ekonomideki önemini kabul etmiştir. Ayrıca girişimcilere yönelik olarak dünyada devletler tarafından her düzeyde özel bir önem verilmektedir. Girişimcilik kamu

politikalarında merkezi bir konumda bulunmaktadır (O'Connor, 2013:547-548). Türkiye'de de girişimcilere yönelik olarak başta finansman desteği olmak üzere altyapı, enerji ve ulaşım alanlarında bir takım destekler sunulmaktadır. Bu anket çalışması ile girişimcilerin kamunun sağladığı desteklerden memnun olup olmadıkları ve ayrıca Güney Marmara Bölgesi'nde bulunan işgücü ile ilgili görüşlerinin alınması hedeflenmektedir. Böylece kamunun gelecek dönemlerde sunacağı hizmetlerin şekillenmesinde, bu çalışmanın katkısının olacağı beklenmektedir.

Balıkesir ve Çanakkale illerini içerisine alan Güney Marmara Bölgesi, İstatistiki Bölge Birimi sınıflandırmasına göre TR22 Düzey 2 Bölgesi olarak tanımlanmaktadır. Bu bölgenin yüzölçümü 24.232 km²'dir ve Türkiye'nin yüzölçümünün %3,1'ini oluşturmaktadır. 2009 yılı istatistiklerine göre bölgede 2 il, 87 belediye, 31 ilçe ve 1.457 köy bulunmaktadır. Balıkesir ili TR221 ve Çanakkale ili TR222 kodlarıyla işaretlenmektedir (TÜİK, 2010:VI-IX).

2012 adrese dayalı nüfus kayıt sistemine göre; Güney Marmara Bölgesi'nin nüfusu 1.654.422 kişidir. Balıkesir İli Nüfusu, 1.160.731 kişidir. Çanakkale İli nüfusu ise 493.691 kişidir (TÜİK, 2013).

Tablo 1: TR22 Güney Marmara Bölgesi Demografik Göstergeleri

	Şehir Nüfusunun Toplam Nüfus İçindeki Oranı (%) / Sırası 2010	Nüfus Yoğunluğu Oranı / Sırası 2010	Toplam Yaş Bağımlılık Oranı (%) / Sırası 2010	Yıllık Nüfus Artış Hızı Oranı (Binde) / Sırası 2009-2010	Cinsiyet Oranı / Sırası 2010
Türkiye	76	96	48,89	Binde 15.88	100,99
TR22 Balıkesir, Çanakkale	58,68 / 19	68 / 17	43,00 / 20	15,27 / 11	102,94 / 7
Kaynak: TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR22 Balıkesir, Çanakkale, 2010, Ankara, Mayıs 2011, ss.IX-X					

Tablo 1'de TR22 Güney Marmara Bölgesi ile ilgili demografik verilere yer verilmektedir. Şehir nüfusunun toplam nüfus içindeki oranı ile ilgili veriler değerlendirildiğinde, Güney Marmara Bölgesi'nde şehir nüfusu yoğunluğunun ortalamaların altında kaldığı görülmektedir. Bölgenin şehir nüfusu yoğunluğu %58,68 ile Türkiye sıralamasında 19. sırada yer almaktadır. Tablodaki veriler nüfus yoğunluğu bakımından değerlendirildiğinde Bölgenin %68 ile Türkiye sıralamasında 17. sırada olduğu ortaya çıkmaktadır. Toplam yaş bağımlılık oranında ise Bölge 20. sırada yer almaktadır. Nüfusun yıllık artış hızı 2009-2010 arası dönemde binde

15,27 olarak gerçekleşmiştir. Bu rakam ile Bölge, diğer 26 bölge içerisinde 11. sırada yer almaktadır.

TR22 Güney Marmara Bölgesi'nin sahip olduğu girişimci kapasitesinin kaynaklarını nüfus, işgücü ve göç oluşturmaktadır. Bölgenin sahip olduğu işgücünün, işteki durumlarına göre dağılımları Tablo 2'de sunulmaktadır.

Tablo 2: TR22 Güney Marmara Bölgesi, İstihdam Edilenlerin Yıllara Göre İşteki Durumları

	Toplam İşgücü (000)	Ücretli, maaşlı ve yevmiyeli (000)	İşveren ve kendi hesabına (000)	Ücretsiz aile işçisi (000)
TR Türkiye				
2009	21.277	12.770	5.638	2.870
2010	22.594	13.762	5.750	3.083
TR22 Balıkesir, Çanakkale				
2009	560	267	175	117
2010	568	269	180	119
Kaynak: : TÜİK, Bölgesel Göstergeler TR22 Balıkesir, Çanakkale, 2010, Ankara, Mayıs 2011, s.70				

Tablo 2'deki veriler incelendiğinde bölgenin toplam işgücü kapasitesinin 2009 yılında 560 bin kişiden 2010 yılında 568 bin kişiye yükseldiği görülmektedir. Bölgenin sahip olduğu işgücü kaynağı Türkiye'nin sahip olduğu işgücü kaynağının yaklaşık %2,5'ini oluşturmaktadır.

Tablo 2'de ayrıca çalışanların işteki durumlarına göre dağılımlarına da yer verilmektedir. 2009 verilerine göre işgücünün 267 bini ücretli maaşlı ve yevmiyeli çalışan olarak hayatını idame ettirmektedir. Bu rakam 2 bin kişi artışla 2010 yılında 269 bin kişiye yükselmiştir. Girişimci grup olarak nitelendirilen işveren ve kendi hesabına çalışanların sayısı 2009 yılında 175 bin kişi iken 2010 yılında bu rakam 5 bin kişi artışla 180 bin kişiye yükselmiştir. Bölgede çalışan ücretsiz aile işçilerinin sayıları incelendiğinde ise 2009 yılında bölgede 117 bin kişinin ücretsiz aile işçisi olarak faaliyet gösterdiği ortaya konmaktadır. Ücretsiz aile işçilerinin sayıları 2010 yılında 2 bin kişi artışla 119 bin kişi olarak gerçekleşmiştir.

Güney Marmara Bölgesi'ndeki girişimci kaynakları arasında üçüncü sırada göç yer almaktadır. Tablo 3'te bölgenin aldığı ve verdiği göç ile ilgili verilere yer verilmektedir.

Tablo 3: Güney Marmara TR22 Düzey 2 Bölgesi Göç Hareketleri (2010-2011)

	Aldığı Göç	Verdiği Göç	Net Göç	Net Göç Hızı Oranı (Binde)
Türkiye	2.246.828	2.246.828	0	0
TR22	50.997	48.837	2.160	1,32

Kaynak: TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (ADNKS) Veri Tabanı, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>, Erişim tarihi: 17 Ekim 2012, saat: 21:02.

2010-2011 döneminde Güney Marmara'ya göç eden kişi sayısı 50.997 kişidir. Aynı dönem içerisinde bölgeden göç eden kişi sayısı ise 48.837 kişidir. Bölgeye doğru net göç rakamı 2010-2011 döneminde 2.160 kişi olarak gerçekleşmiştir. Bölgenin net göç oranı binde 1.32 şeklinde gerçekleşmiştir.

Güney Marmara Bölgesi'nin temel ekonomik faaliyetlerini tarım, turizm ve sanayi üretimi oluşturmaktadır. Ekonomik büyümede ulusal düzeyden yerel düzeye doğru rekabet açısından bir yönelim söz konusudur. Bu bakımdan Güney Marmara Bölgesi, ulusal ekonomik büyümeye; bölgede kurulu işletmeler ve doğal kaynaklar ile katkı sağlamaktadır.

TR22 Düzey 2 Bölgesi'nin 2008 yılı toplam ihracatı 503 milyon dolar iken bu rakam 2010 yılında 524 milyon dolara çıkmıştır. Bölge illeri düzeyinde incelendiğinde Balıkesir'in ihracat rakamları 2010 yılı verilerine göre 377 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. Çanakkale İli'nin 2010 yılı ihracat rakamı 136 milyon dolardır (GMKA, 2012:4).

Bu çalışmada, Güney Marmara'da faaliyet gösteren işletmelerin girişimcilerinin işgücünün niteliği, kamunun sağladığı finansal destek, altyapı desteği, girişimcilik konusunda yürütülen faaliyetler ve yapılan duyuruların yeterliliği üzerine görüşlerinin araştırılması amaçlanmaktadır.

Anket çalışmasının başlangıcında doğru araştırma problemlerinin elde edilmesi amacıyla uzman görüşlerine başvurulmuştur. Pilot çalışma kısmında ayrıntılı olarak bu süreç ifade edilmektedir. Anket çalışmasının konusu ve alt problemleri belirlenmiştir. Konular ve problemler;

1. Güney Marmara'da faaliyet gösteren işletmeler; işletme yaşlarına göre istihdam ettiği işgücünün niteliği bakımından farklılaşmakta mıdır?

1.1. Güney Marmara'da faaliyet gösteren işletmelerin kurulu buldukları sektör göz önünde bulundurulduğunda; istihdam ettikleri işgücü nitelik bakımından farklılaşmakta mıdır?

1.2. Güney Marmara'da faaliyet gösteren işletmelerin yaşları göz önünde bulundurulduğunda; istihdam ettiği işgücü nitelik bakımından farklılaşmakta mıdır?

2. Güney Marmara'da faaliyet gösteren girişimcilerin kamunun sağladığı hizmetlere yönelik bakış açıları farklılaşmakta mıdır?

2.1. Güney Marmara'da faaliyet gösteren girişimcilerin faaliyet gösterdikleri sektöre göre kamunun sağladığı hizmetlere yönelik bakış açıları farklılaşmakta mıdır?

2.2. Güney Marmara’da faaliyet gösteren girişimcilerin; yönettikleri işletmelerin yaşına göre kamunun sağladığı hizmetlere yönelik bakış açıları farklılaşmakta mıdır?

Sayıtlılar

Anket çalışmasında araştırma konusu ve alt problemleri belirlenmiştir. Hazırlanan anket ile ilgili olarak aşağıdaki noktalar varsayılmaktadır.

1. Örneklem grubunun, hazırlanan anketi doğru bir şekilde cevaplandırdıkları varsayılmaktadır.

2. Hazırlanan ölçeğin örneklem grubu için uygun olduğu varsayılmaktadır.

3. Anketin hazırlandığı dönemde elde edilen işletme sayılarının değişim hızlarının durağan oldukları varsayılmaktadır.

4. Anketin uygulandığı dönemde elde edilen çalışan sayılarının, yani işletme personel devir hızlarının istikrarlı olduğu varsayılmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Bu çalışma TR22 Düzey 2 (Balıkesir-Çanakkale) bölgesinde faaliyet gösteren girişimcileri kapsamakta olup, bu bölgedeki girişimcilerin görüşleri ile,

2. Çalışma sonuçları veri toplama aracı ile sınırlı tutulmuştur.

Yöntem

Evren:

Araştırmanın evrenini TR22 Düzey 2 (Balıkesir-Çanakkale) Bölgesi’nde faaliyet gösteren girişimciler oluşturmaktadır. Haziran-Eylül 2012 tarihleri arasında bölgede 10 ve üzeri istihdam sağlayan işletmelerin kurucuları, işletmeleri yöneten aile bireyleri veya ortaklar anket evreninde yer almaktadırlar.

Araştırma evreninin belirlenmesi amacıyla “Bilgi Edinme Kanunu”ndan faydalanılarak, Balıkesir ve Çanakkale İlleri Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) İl Müdürlükleri’ne yazılı başvuru yapılmış, Bölgede kurulu, 10 ve üzeri istihdam sağlayan işletme sayıları istenmiştir.

Yazıya olumlu karşılık veren SGK İl müdürlükleri Tablo 4’te yazılı sayıları iletilmişlerdir. Tablo 4’de verilen sayılar Temmuz ve Ağustos 2012 Tarihi itibarıyla geçerli sayılardır.

Tablo 4: Balıkesir ve Çanakkale İllerinde Kayıtlı İşletme Sayıları

Çalıştırılan İşçi Sayısı	Balıkesir (tüm ilçeler) Kayıtlı İşletme Sayısı	Çanakkale (tüm ilçeler) Kayıtlı İşletme Sayısı
10 ve üzeri	2490	1039
250 ve üzeri	51	8

Kaynak: SGK Çanakkale İl Müdürlüğü 24 Temmuz 2012 Tarihli ve B.13.2.SGK.4.17.00.00-003.13237604 Sayılı Yazısı
SGK Balıkesir İl Müdürlüğü, 28 Ağustos 2012 Tarihli Elektronik Postası

TR22 Düzey 2 Güney Marmara Bölgesi'nde anketin uygulandığı dönemde kurulu işletme sayısı 3.529 kişidir. Söz konusu işletmelere Bölge'de faaliyet gösteren ulusal çaptaki işletmelerin bayileri ve şubeleri de dahildir. Anket ana kütlesi istatistik programına yüklenerek örneklem kütlesi belirlenmiştir.

Pilot Uygulama:

Çalışmanın pilot uygulamasının hazırlanması sırasında, öncelikle hazırlanan anket taslağı ile ilgili olarak uzman görüşü alınmıştır. Bu kapsamda Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi'nde görev yapan toplam 10 öğretim üyesi ve öğretim elemanından uzman görüşü istenmiştir.

53 soru olarak hazırlanan ilk anket taslağı uzman görüşü alındıktan sonra yeniden değerlendirilmiştir. 5 ve üzeri puan alan anket soruları araştırmada yerlerini korumuşlardır. Anket uzman görüşü sonrası anketteki soru sayısı 48'e düşmüştür. Ancak uzmanların eklenmesi uygun olur şeklinde ifade ettikleri soruların ankete alınmasıyla pilot uygulama için hazırlanan anketin soru sayısı 52'ye yükselmiştir.

Anketin pilot çalışması Haziran 15-Temmuz 15, 2012 tarihleri arasında Biga'da kurulu bulunan işletmelere uygulanmıştır. 50 İşletmeye dağıtılan anketlerden 33 tanesi geri dönmüştür. Elde edilen veriler SPSS 15 programı ile değerlendirilmişlerdir. Anketin güvenilirlik katsayısı olarak elde edilen 'Cronbach Alpha' değeri 5 soru çıkarıldıktan sonra 0,701 olarak bulunmuştur. Elde edilen rakamın güvenilir olduğu kararı verilerek nihai anket formu hazırlanmıştır.

Örneklem:

5 Haziran 2012 ve 20 Eylül 2012 tarihleri arasında Güney Marmara'da 10 ve üzeri işçi çalıştıran işletmelere yönelik olarak anket uygulaması yapılmıştır. Anket, Güney Marmara Bölgesi'nde rastgele seçim yöntemiyle; Balıkesir ve Çanakkale'nin merkez ve ilçelerinde uygulanmıştır. 600 anket formu dağıtılmıştır. Her işletmeye birer adet teslim edilen anket formlarından 325 tanesi teslim alınmıştır. Ancak bu formların bazıları; eksik bilgiler içermeleri, bazılarının da yarım bırakılmış olmaları sebebiyle çıkarılmışlardır. Toplam 313 anket formu örnekleme dahil edilmiştir.

Tablo 5: Girişimcilerin Cinsiyetlerine, Öğrenim Düzeylerine ve Faaliyet Gösterdikleri İşletmelere Göre Dağılımları

<i>Girişimcilerin Genel Özellikleri</i>		Sayı	Oran
Cinsiyet	Kadın	51	16,3
	Erkek	262	83,7
	Toplam	313	100
Öğrenim Düzeyleri	İlköğretim	40	12,8
	Lise	99	31,6
	Üniversite	153	48,9
	Yüksek Lisans	21	6,7
	Toplam	313	100
Faaliyet Gösterdikleri İşletmelerin Yaşları	0-1	14	4,5
	2-5	56	17,9
	6-10	67	21,4
	11 ve üzeri	176	56,2
	Toplam	313	100

Araştırma kapsamında örnekleme dahil olan girişimcilerin yaş ortalaması 38 olarak bulunmuştur. Ayrıca Tablo 5'te girişimcilerin genel özelliklerine yer verilmektedir. Güney Marmara'da faaliyet gösteren girişimcilerin %83,7 oranı ile çoğunluğunu erkekler oluşturmaktadır. Girişimciler arasında üniversite öğrenimi görmüş olanlar %48,9 ile çoğunluğu oluşturmaktadırlar. Girişimcilerin faaliyet gösterdikleri işletmeler ele alındığında ise Bölgede kurulu işletmelerin büyük çoğunluğunun 11 yaş ve üzeri işletmelerden oluştuğu ortaya konmaktadır.

Tablo 5'de ayrıca 0-1 yaş işletme sayısının 14 olduğu ve bu işletmelerin toplam işletmelerin %4,5'ini oluşturduğu görülmektedir. 2-5 yaş arası işletmeler ise toplam işletmelerin %17,9'unu oluşturmaktadırlar. 6-10 yaş arası işletmeler %21,4'ü oluşturmaktadırlar. 5 yaşına kadar olan işletmeler yeni işletmeler olarak kabul edilmektedirler. 5 yaşına kadar olan işletmelerin toplam içindeki oranı ise %22,4 şeklindedir.

Verilerin Analizi:

Elde edilen 313 anket formu kontrol edildikten sonra SPSS 15 programına yüklenmiştir. Elde edilen veriler tekrar güvenilirlik testinden geçirilmişlerdir. Anket örneklem kütesinin güvenilirlik katsayısı bu kez 0,757 güvenilir olarak bulunmuştur. Pilot uygulamada elde edilen güvenilirlik katsayısına göre, örneklem kütesinin güvenilirlik kütesinin daha yüksek çıkması; anketin güvenilir olduğunu göstermektedir. Verilerin istatistikî değerlendirmelerinin yapılmasından önce araştırma konularını açıklamada yeterlilikleri faktör testi ile sınanmıştır. Programa yüklenen veriler bağımsız örneklemler için t testi tekniği ile değerlendirilmiştir.

1. Güney Marmara'da faaliyet gösteren işletmeler; işletme yaşlarına göre istihdam ettiği işgücünün niteliği bakımından farklılaşıp farklılaşmadığı ortalamalar arasındaki farkın test edilmesinde kullanılan "t testi" ile yoklanmıştır.

2. Güney Marmara’da faaliyet gösteren girişimcilerin kamunun sağladığı hizmetlere yönelik bakış açılarının farklılaşp farklılaşmadığı “t testi” ile yoklanmıştır.

Bulgular Ve Yorumlar

Araştırmada elde edilen bulgular aşağıda üç kategoride ortaya konulmuştur.

Sanayi ve hizmetler sektöründe faaliyet gösteren işletmeler gruplandırılarak yapılan t testi sonucunda $t(311) = 2.248$, $p < .025$ düzeyinde anlamlılık tespit edilmiştir. Test sonucunun anlamlı çıkması sonucu; gruplar arası ortalamalar karşılaştırılmış ve sanayi sektörü ortalamasının hizmetler sektörü ortalamasından daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 6: Sanayi ve Hizmetler Sektöründe Faaliyet Gösteren İşletmelerin; İşgücünün Niteliği” Üzerine Görüşlerinin Sektörel Bazda T-Testi Değerlendirme Sonuçları

Sektör	n	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Sanayi	171	12,8012	1,80398	2,248	0,025
Hizmetler	142	12,2394	2,60095		

* $p < .05$

Tablo 6’da, sanayi ve hizmetler sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin; işgücünün niteliği hakkındaki görüşlerinin sektörel bazda t-testi ile değerlendirilmesi yer almaktadır. Sanayi sektörünün ortalaması yaklaşık, 50 puan yüksek çıkmıştır. Bu durum sanayi sektöründeki işletmeler açısından işgücünün nitelikli olmasının; hizmetler sektörüne göre daha fazla önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

İşletme yaşları gruplandırılarak aynı hipotezler tekrar test edilmiştir. 1-5 yaş arası işletmeler yeni işletme ve 6 ve üzeri yaş işletmeler ise geleneksel işletme şeklinde gruplandırılmışlardır. Aşağıdaki hipotezler test edilmişlerdir.

Bağımsız örneklem için t-testi sonuçları $t(311) = -2.484$, $p < .014$ değerini ortaya koymaktadır. Bu durum yeni işletmeler ve geleneksel işletmeler (5 yaş üzeri) arasında işgücünün niteliği bakımından farklılığın var olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 7: İşletme Yaşlarına Göre Yapılan Sınıflamada; İşletmelerin, İşgücünün Niteliği” Üzerine Görüşlerinin T-Testi Değerlendirme Sonuçları

İşletme Türü	n	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Yeni İşletmeler (1-5 Yaş Arası)	70	11,9714	2,70786	-2,484	0,014
Geleneksel İşletmeler (6 ve Üzeri)	243	12,7119	2,02855		

* $p < .05$

Tablo 7’de ortalama değerlerine yer verilmektedir. Geleneksel işletmelerin ortalaması; yeni işletmelerin ortalamasından yaklaşık 1 puan daha yüksektir. Bu sonuç; geleneksel işletmelerin, işgücünün niteliği konusunda yeni işletmelere göre daha fazla önem verdikleri sonucunu ortaya koymaktadır.

Bölgede sanayi ve hizmetler sektöründe faaliyet gösteren girişimcilerin; devletin girişimcilik ile ilgili sağladığı imkanlar üzerine görüşlerinin farklılaşp farklılaşmadığı test edilmiştir. Güney Marmara TR22 Düzey 2 Bölgesi’nde hizmetler ve sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmelerin; kamunun girişimcilik ile ilgili olarak sağladığı finansal, teknik, bilgi akışı ağı ve yasal mevzuatın yeterliliği konusundaki görüşleri arasında bir farklılığın bulunup bulunmadığını anlamak amacıyla bağımsız gruplar için t testi yapılmıştır. T testi sonuçları, sektöre göre anlamlı bir farklılık olduğunu göstermiştir $t(311) = -5.29, p < .004, \eta^2 = .08$.

Tablo 8: Kamunun Girişimcilik İle İlgili Sağladığı İmkanlar Üzerine, Girişimcilerin Görüşlerinin Sektörel Bazda T-Testi Değerlendirme Sonuçları

Sektör	n	Ortalama	Standart Sapma	t	P
Sanayi	170	12,5471	3,78734	2,913	0,004
Hizmetler	142	11,3451	3,43128		

* $p < .05$

Tablo 8’de görüldüğü üzere sanayi sektöründe faaliyet gösteren girişimciler; hizmetler sektöründe faaliyet gösteren girişimcilere göre, kamunun girişimcilik ile ilgili sağladığı olanakların daha yeterli olduğunu düşünmektedirler. Sanayi sektöründe faaliyet gösteren girişimcilerin memnuniyetlerinin yüksek olması bölgede faaliyet gösteren sanayi kuruluşlarının kendilerinin gerçekleştiremeyecekleri kadar büyük; arıtma tesisleri, organize sanayi bölgeleri ve ulaşım imkanları gibi hizmetlerin son yıllarda devlet eliyle bölgede gerçekleştirilmesinden kaynaklanmaktadır.

Sanayi sektörünün sağlıklı ve sürdürülebilir bir yapıya kavuşması için gereken altyapı hizmetleri özel sektör eliyle karşılanamayacak kadar büyük rakamlara ulaşmaktadır. Ayrıca kamunun kalkınma planları ile yatırım alanlarını sanayi sektörüne kaydırması ya da yatırımların ağırlığını bu alanlara vermesi sanayi sektöründeki girişimcilerin memnuniyet derecesini yükseltmektedir.

Sonuç ve Tartışma

Girişimcilik ekonomilere dinamizm kazandırması sebebiyle devletler tarafından desteklenmektedir. Mevcut bir ekonomide sürekli olarak yeni işletmeler kurulmakta, verimlilik açısından geride kalanlar ise rekabet avantajlarını yitirerek ekonomiden çekilmektedirler. Yeni işletmelerin kurulmadığı bir ekonomide sürekli olarak aynı döngüyü yaşayan işletmeler nihayetinde çağın gerektirdiği yönetsel,

teknolojik ve nitelikli işgücü kaynakları bakımından hantal bir yapıya bürünmektedirler. Yeni işletmeleri kuranlar ise mevcut fırsatları değerlendirmeye çalışan girişimcilerdir.

Türkiye son yıllarda girişimciliğe başta finansman ve altyapı desteği olmak üzere çeşitli alanlarda büyük destek sağlamaktadır. Böylece ekonomisine dinamizm kazandırarak son yıllarda yakaladığı yüksek büyüme oranlarını korumayı ve sağlıklı bir ekonomik yapıyı sürdürmeyi hedeflemektedir. Bu çalışmada, Güney Marmara'da faaliyet gösteren girişimcilerin işgücünün niteliği ve kamunun girişimcilik ile ilgili sağladığı hizmetler konusundaki görüşleri toplanmış, istatistiki olarak incelenmiş ve değerlendirilmesi yapılmıştır. Girişimcilerin büyük çoğunluğu işgücünün niteliğinin önemi üzerine görüşler belirtmişlerdir. İşletmelerde nitelikli işgücünün bulunmasının önemli olduğunu, ekonomi genelinde işgücünün eğitilmiş olmasının rakip ekonomilere karşı rekabet avantajı kazandıracığı ve eğitim düzeyi yüksek işgücünün daha az üretim hatasına yol açtığı bu araştırma sonucunda ortaya çıkmıştır.

Sanayi sektöründe faaliyet gösteren işletmeler, hizmetler sektöründe faaliyet gösteren işletmelere nazaran işgücünün niteliğine daha fazla önem vermektedirler. Bunun temel sebebi bölgede hizmetler sektöründe mevcut istihdam olanaklarının geçiş niteliğinde olması ve henüz hizmetler sektörünün tam olarak bölgede oluşmamasıdır. Ayrıca sanayi sektöründe mevcut istihdam pozisyonlarının kalifiye eleman ihtiyacını doğurduğu da vurgulanmaktadır. Yeni işletmelerinin işgücünün niteliğine eski işletmelere nazaran daha az önem vermesi ise piyasaya yeni giren işletmelerin tecrübesiz olmalarından ve zaten istedikleri niteliklere sahip personeli işgücü piyasasından temin edemedikleri ve bu nedenle kendi elemanlarını eğitmeyi tercih etmelerinden kaynaklanabilmektedir.

Güney Marmara Bölgesi'nde devletin girişimcilere verdiği destek konusunda girişimciler olumlu görüş bildirmişlerdir. Bunda devletin son yıllarda bölgede organize sanayi bölgelerine yaptığı yatırımların girişimcilerin üretim maliyetlerini azaltmasındaki etkisi önemli bir etkidir. Sanayi sektöründe faaliyet gösteren girişimcilerin hizmetler sektöründe faaliyet gösteren girişimcilere göre daha memnun olmalarında da özellikle organize sanayi bölgelerine yapılan yatırımlar önemli rol oynamaktadır. Gelecek yıllarda Türkiye'nin üretim ve enerji bakımından önde gelen bölgelerinden birisi olması beklenen Güney Marmara'da girişimcilik faaliyetleri yoğun bir şekilde sürdürülmektedir.

KAYNAKÇA

- Audretsch, David B. (2013) “Entrepreneurship and Competition Policy”, **The International Handbook of Competition Second Edition**, (Ed. Manfred Neumann, Jürgen Veigand), Edward Elgar Publishing Limited, pp. 88-107.
- Audretsch, David B. et. al., (2012) “Local Entrepreneurship in Context”, **Regional Studies**, 46:3, pp. 379-389.
- Audretsch, David B., (2012) “Entrepreneurship Research”, **Management Decision**, Emerald Group Publishing Limited, Vol. 50, No. 5, pp. 755-764.
- Bednarova, Dagmar (2011) “Managers of Small and Medium Enterprises Experience and Approaches to Business Conditions in South Bohemian Region”, Acta Universitatis Bohemicae Meridionales, **The Scientific Journal For Economics, Management and Trade**, Ceske Budejovice, XIV., (1), pp. 63-68.
- Bruyat, Chirstian, Pierre-Andre Julien, (2000) “Defining the Field of Research in Entrepreneurship”, **Journal of Business Venturing**, 16, Elsevier, 2000, pp. 165-180.
- Chatterji Aaron, Edward L. Glaeser, William R. Kerr, (2013) “Clusters of Entrepreneurship and Innovation”, NBER Working Paper Series, **Working Paper 19013**, May, pp. 1-37.
- Clayton, Richard L. et al., (2013) “High-Employment Growth Firms: Defining and Counting Them”, **Monthly Labor Review**, June, pp. 1-13.
- Cullen, John B., Jean L. Johnson and K. Praveen Parboteeah, (2013) “National Rates of Opportunity Entrepreneurship Activity: Insights From Institutional Anomie Theory”, **Entrepreneurship Theory and Practice**, Baylor Universtiy, DOI:10.1111/etap.12018, January, pp. 1-32.
- GMKA, (2012) “Güney Marmara’nın Kalkınmasında İtici Güç: İhracat”, **GM Dergi**, Yıl 1, Sayı 1, Şubat, s.4.
- Haltiwanger, John C., Ron S. Jarmin and Javier Miranda, (2010) “Who Creates Jobs? Small Vs. Large Vs. Young”, National Bureau of Research, **Working Paper 16300**, pp. 1-51.
- Klapper, Leora, Raphael Amit and Mauro F. Guillen, (2008) “Entrepreneurship and Firm Formation across Countries”, **International Differences in Entrepreneurship**, (Ed. Josh Lerner and Antoinette Schoar), University of Chicago Press, National Bureau of Research, pp. 129-158.
- Klein, Jordan (2010) “Assessing the Needs of Small Businesses and Entrepreneurs in San Francisco”, **San Francisco, Office of Economic and Workforce Development Department Report**, June, pp. 1-34.
- Kumar, S. N. Arjun, (2012) “Entrepreneurial Spirit and Motivation in Small Scale Industries: A Study of Mahabubnagar Districts, AP, India”, **International Conference on Technology and Business Management**, March 26-28, 2012, pp. 171-175.

- Lichtarski, Jan and Czeslaw Zajac, (2010) “ Opinions of Entrepreneurs and Managers on Management Improvement in Enterprises of Different Size Classes”, **Organization Management**, No. 1, 2010, 139, pp. 45-57.
- Low, Sarah A. and Andrew M. Isserman, (2013) “Where Are the Innovative Entrepreneurs? Identifying Innovative Industries and Measuring Innovative Entrepreneurship”, **International Regional Science Review**, 30 April, pp. 1-31.
- Lundström, Anders et al., (2013) “Measuring the Costs and Coverage of SME and Entrepreneurship Policy: A Pioneering Study”, **Entrepreneurship Theory and Practice**, Baylor University, Doi: 10.1111/etap.12037, May, 2013, pp. 1-17.
- Miller, Danny and Cyrille Sardais, (2013) “Bifurcation Time: How Entrepreneurs Reconcile the Paradoxical Demands of the Job”, **Entrepreneurship Theory and Practice**, Baylor University, 2013, 1042-2587, June, pp. 1-24.
- O'Connor, Allan, (2013) “A Conceptual Framework for Entrepreneurship Education Policy: Meeting Government and Economic Purposes”, **Journal of Business Venturing** 28, pp. 546-563.
- OECD, (2013) **Financing SMEs and Entrepreneurs 2013 An OECD Scoreboard**, May, p.23.
- Qian, Haifeng, Zoltan J. Acs and Roger R. Stough, (2013) “Regional Systems of Entrepreneurship: the Nexus of Human Capital, Knowledge and New Firm Formation”, **Journal of Economic Geography**, 13, pp. 559-587.
- Short, Jeremy C. Short, David J. Ketchen, Jr, Christopher L. Shook and R. Duane Ireland, (2010) “The Concept Opportunity in Entrepreneurship Research: Past Accomplishments and Future Challenges”, **Journal of Management**, 36:40, pp. 40-65.
- Taşkan, Pınar, (2006) “İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)”, **TÜİK Sunumu**, Ankara, 20-22 Aralık, ss. 1-31.
- TÜİK, (2013) Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi Veritabanı, <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul>, Erişim Tarihi: 25 Mart 2013.
- TÜİK, (2010) **Bölgesel Göstergeler TR22 Balıkesir, Çanakkale**, 2010, Ankara, 2011, s.VI-IX.
- Vivarelli, Marco (2013) “Is Entrepreneurship Necessarily Good? Microeconomic Evidence From Developed and Developing Countries”, **Industrial and Corporate Change**, Advance Access Published February 14, 2013, doi: 10.1093/icc/dtt005, pp. 1-43.

